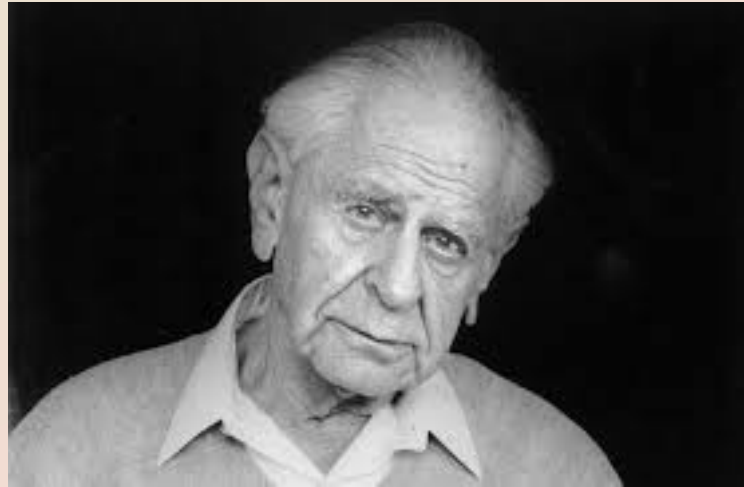

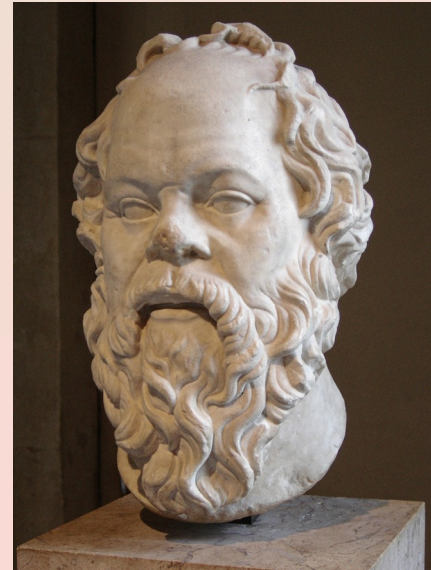
Філософія в розумінні Карла Поппера та Сократа

Мета:

Розповісти про бачення та роль філософії на думку Карла Поппера та Сократа

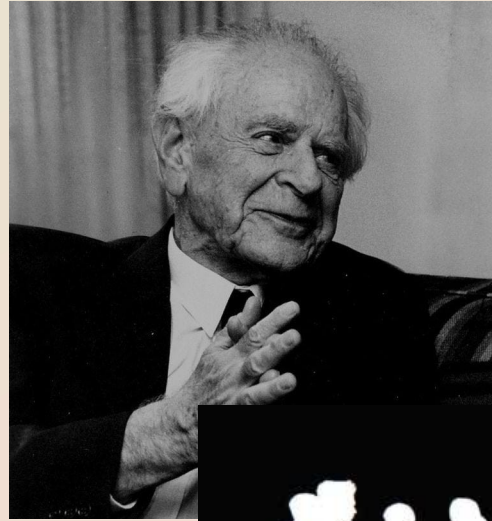
Карл Поппер, австрійський та британський філософ, 1902-1994рр.

Сократ, Давньогрецький філософ, 470–399 рр до н. е

Погляди на філософію описані в статті Карла Поппера «Усі люди - філософи»

У своїй статті Поппер торкається поглядів різних філософів і течій: Фрідріх Вайсман, Платон, Юм, Спіноза та Кант, а також аналізує ідеї Віденського гуртка. У наступних слайдах ми детальніше розглянемо їхні позиції та критику Поппера.

Фрідріх Вайсман: позиція та оцінка Поппера

Погляди Вайсмана:

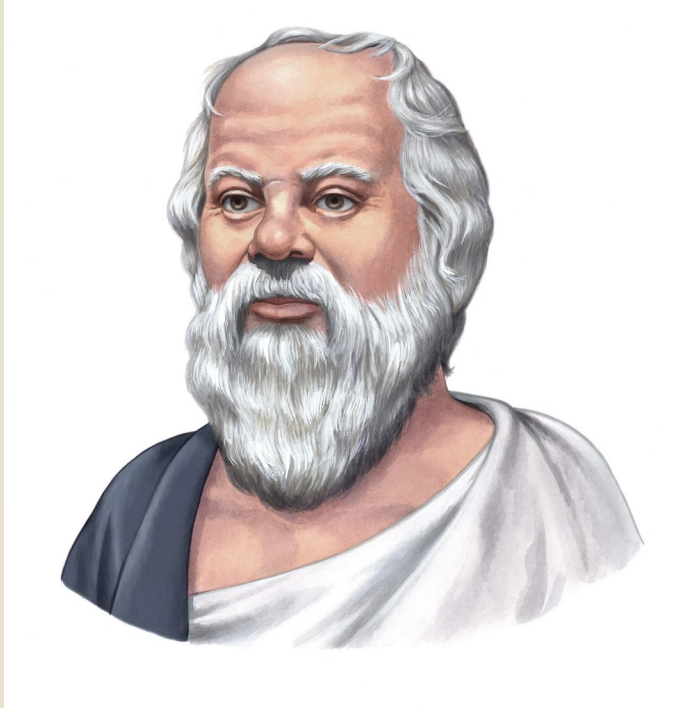
- Філософи - люди особливого сорту, філософія - їхнє особливе призначення.
- Порівняння філософії з науками, як-от математика чи фізика.
- Сучасні філософи продовжують справу мислителів минулого
- Ідея існування інтелектуальної та філософської еліти

Критика:

- Заперечення теорії еліти: Для Поппера будь-хто може бути філософом
- Поппер виділяє особовий тип людей, які не довіряють академічній філософії — для нього такі люди теж є філософами. Тобто філософія не замикається лише на академіках
- Не розглядає філософію як витвір великих філософів, але не виключає їхньої важливості.

Сократ як приклад філософа

У другому розділі статті Поппер згадує захист Сократа з «Апології» Платона. Йому дуже подобається, як Сократ поводився — скромний, іронічний і безстрашний. Поппер підтримує його погляд на філософію, бо Сократ показує, що філософ має знати свої обмеження, бути самокритичним і не зазнаватися. Для Поппера Сократ — приклад того, як філософія повинна служити людям, залишатися чесною і відповідальною, а ще допомагати бути хорошим другом і громадянином. Тобто, Поппер бачить у Сократі символ справжньої філософії, якою варто керуватися.

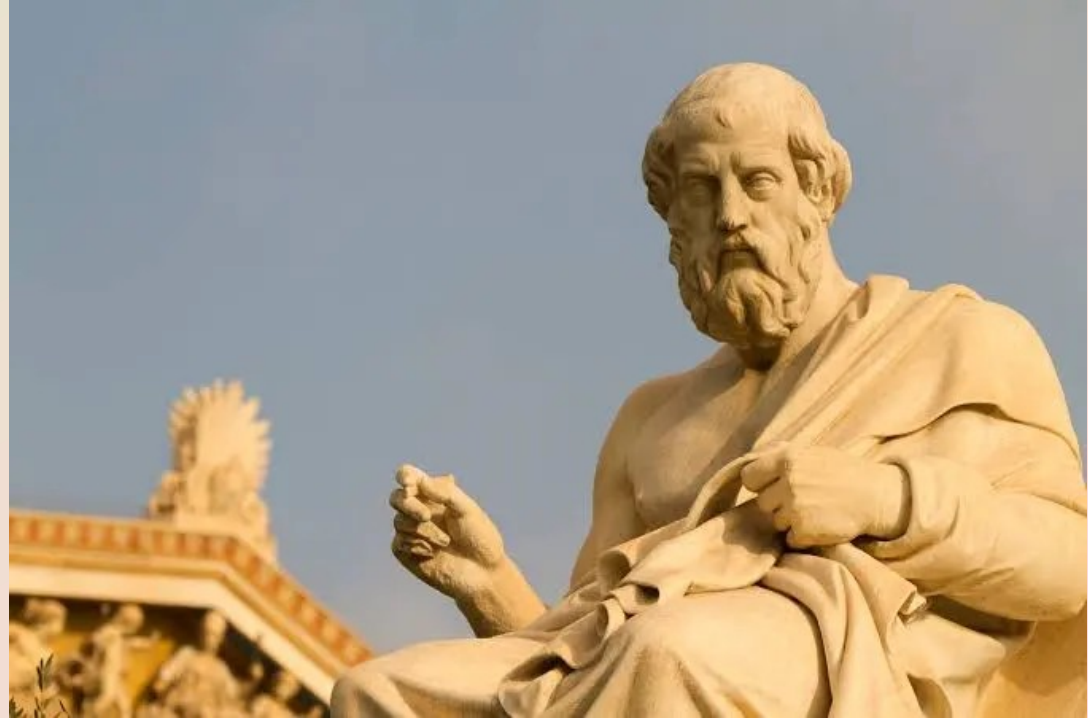
Платон і критика Поппера

Погляди Платона:

- Філософ повинен бути державним мужем або навіть абсолютним правителем.
- Віра в існування «мудрої еліти», яка керує суспільством.
- Підкреслення особливої ролі професійних філософів у державі та суспільстві.
- Контроль і дисципліна над інакомислячими, впровадження «зцілення» дисидентів через ізоляцію.

Критика Поппера:

- Заперечує ідею еліти: філософія не повинна обмежуватися вузьким колом людей.
- Засуджує прагнення Платона до абсолютної влади та контроль над іншими, що веде до небезпеки авторитаризму.
- Критично ставиться до жорстокого ставлення Платона до інакомислячих: справжній філософ служить людям, а не прагне карати.

Девід Юм і критика Поппера

Погляди Юма:

- Людський розум підпорядкований афектам (емоціям, пристрастям), тобто не може діяти повністю незалежно.
- Теорія пізнання стверджує, що наш розсуд часто обмежений і не можна повністю довіряти власному мисленню.
- Скромність, раціональність і врівноваженість – важливі риси філософа.

Критика Поппера:

- Поппер не погоджується з твердженням, що розум повинен бути рабом афектів; він вважає, що розум може приборкувати емоції розумними обмеженнями.
- Вважає, що контроль над афектами є єдиною надією людства на моральний і раціональний прогрес.

Барух Спіноза і критика Поппера

Погляди Спінози:

- Людська свобода обмежена детермінізмом: всі дії визначені причинними зв'язками.
- Свобода полягає у здатності усвідомлювати афекти (емоції) та перетворювати їх у частину розуму через ясне й виразне розуміння причин своїх дій.
- Афекти керують людиною, доки вона не надає їм раціональної форми.

Критика Поппера:

- Поппер не погоджується з детермінізмом Спінози і вважає його аргументи неприйнятними.
- Він сумнівається, що люди можуть повністю перетворити афекти у контрольовані раціональні дії.
- Вважає вчення Спінози небезпечним надмірним раціоналізмом, яке відходить від реального життя і здорового глузду.
- Поппер визнає важливість керування розумом, але підкреслює, що це практично недосяжно в повсякденному житті.

Віденський гурток Під впливом “Логіко-філософського трактату” Людвіга Вітгенштейн і критика Поппера

Погляди Віденського гуртка:

- Антиметафізика: філософія не повинна займатися метафізичними питаннями.
- Антифілософія: серйозні філософські проблеми заперечуються як псевдопроблеми.
- Вітгенштейн у «Логіко-філософському трактаті» стверджує, що філософські проблеми виникають через неправильне вживання слів.
- Логічні парадокси та філософські висловлення часто вважаються беззмістовними.

Критика Поппера:

- Поппер заперечує відмову від серйозних філософських проблем: він вважає, що існують справжні, актуальні проблеми, які можна критично обговорювати і намагатися вирішити.
- Відкидання Віденським гуртком проблем ставить під сумнів сенс існування філософії як дисципліни.
- Поппер захищає роль філософії як активної, критичної діяльності, а не як набір формальних вправ із мовою.

Поппер і його філософія

Усі люди —
філософи

Заперечення
детермінізму

Філософія і
наука
нерозривні

Етичний та
громадянськи
й аспект

Заперечення
існування
філософської
еліти

Афекти
можна
частково
контролювати

Апологія Сократа. Обвинувачення проти Сократа

Офіційні

Не офіційні

Безбожність

Розбещення молоді

підриві авторитетів
політиків,
мудреців, поетів та
ремісників

незгоді з
політичними
нормами

стимулюванні
критичного
мислення серед
громадян

Апологія Сократа. Захист Сократа

Смерть – не
зло

Невизнання
себе мудрим

Служіння
Богові та
громаді

Моральна
непохитність

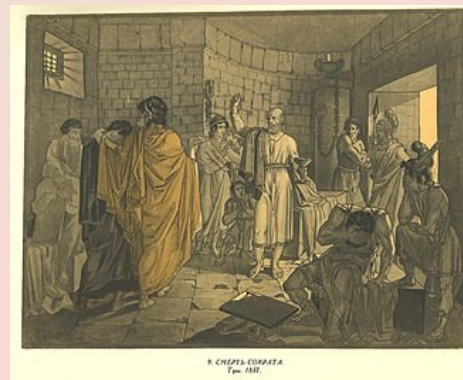
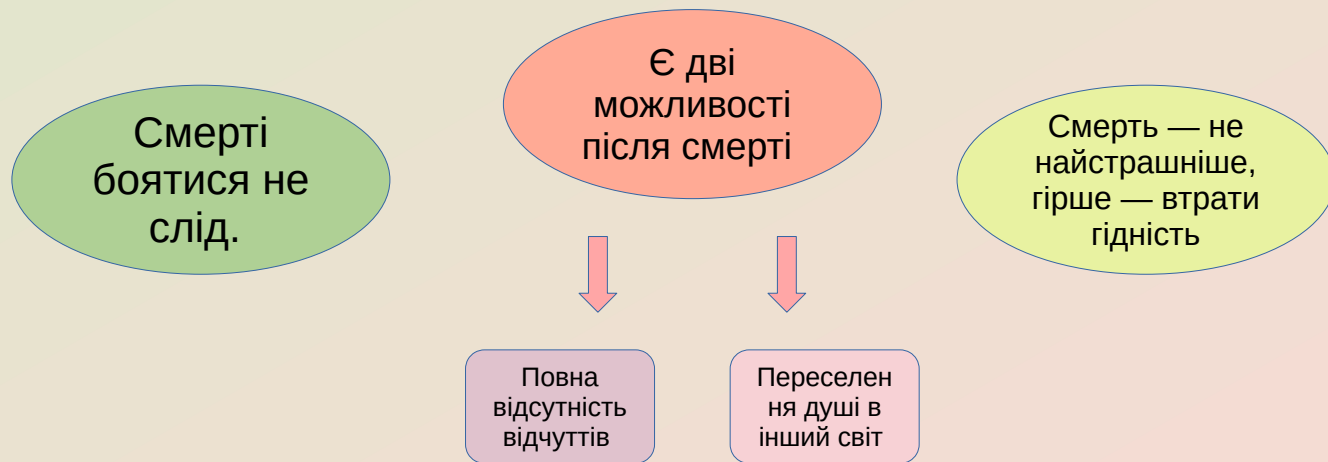
Правдивість і
гідність у
житті

Він не шкодить
молоді, а
навпаки –
виховує

Виправдання
перед
майбутніми
поколіннями

Відданість
філософії

Ставлення Сократа до смерті

Висновок. Як я розумію філософію?

Для мене філософія — це насамперед спосіб мислення та система поглядів. Я погоджуюся з Поппером, що кожна людина є філософом, проте кожен має власну унікальну філософію. Думка Сократа про те, що він «не мудрий, бо усвідомлює власну неосвіченість», має певну цінність, але у мене виникає дилема: коли людина спершу стверджує, що не мудра, а потім каже, що інші «не мудрі, бо вважають себе мудрими», це звучить як спроба прикритися власною скромністю. Така логіка змушує замислитися над тим, як інтерпретувати самокритичність і справжню мудрість.

Саме через цю різноманітність і складність мислення я бачу єдину для себе причину у філософії: вона дозволяє розширити кругозір, зрозуміти різні підходи та отримати нові погляди на ті чи інші ситуації й проблеми.

